

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการศึกษาหลายประการ ที่สำคัญคือ การจัดการศึกษายึดหลักการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ด้วยการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ยังให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นมากขึ้น ดังมาตรา 7 ซึ่งกล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ว่ามุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ จริยธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาอื่นเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 93)

จากสาระสำคัญดังกล่าวแสดงถึงกระบวนการที่มุ่งเน้นในการจัดการศึกษาของไทยที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนในด้านความใฝ่รู้ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม จำเป็นต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบ เริ่มตั้งแต่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้น ซึ่งเป็นการศึกษาที่จะสร้างเสริมศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนั้นยังจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์และรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 ยังมีความแตกต่างจากแผนการศึกษาที่ผ่านมา คือมิได้มุ่งเน้นการเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีอันเป็นปัจจัยหลักในยุคข้อมูลข่าวสารนี้เท่านั้นแต่ยังให้ความสำคัญกับการสืบทอด ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งศิลปวัฒนธรรมของชาติโดยกำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรการเรียนการสอน หนึ่งในศิลปวัฒนธรรมของชาติที่ถือว่าเป็นศิลปะชั้นสูง ควรค่าแก่การสืบทอด สร้างสรรค์ และพัฒนาไม่ให้สูญตงนั้นคือการศึกษ

ด้านนาฏศิลป์นอกจากเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทยที่แสดงถึงศิลปวัฒนธรรมไทยในรูปของการแสดงประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โขน ละคร ระบำ รำ ฟ้อน การบรรเลงดนตรีและวรรณกรรมเป็นต้น กล่าวได้ว่า ศิลปะด้านนี้เป็นศิลปะที่สรรค์สร้างความสุข ความบันเทิง มีคุณค่าในฐานะเป็นมรดกทางวัฒนธรรมแล้ว ยังมีประโยชน์สำหรับผู้ที่ได้เรียนอีกด้วย เนื่องจากการเรียนนาฏศิลป์จะเน้นทักษะปฏิบัติผู้รับการฝึกหัด ต้องใช้อวัยวะทุกส่วนของร่างกายในการเคลื่อนไหวส่งผลให้ผู้เรียนมีสุขภาพกายและจิตดี (จารุณี ลิ้มปานนท์, 2539, หน้า 11) และยังให้ประโยชน์ในด้านความจำดีเกิดความรู้สึกดีในหมู่คณะในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและรวดเร็วส่งผลให้ศิลปวัฒนธรรมของชาวตะวันตกเข้ามา มีบทบาทสำคัญในสังคมและวิถีชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะในหมู่เยาวชนทำให้ขาดความภาคภูมิใจในความเป็นไทยทอดทิ้งศิลปวัฒนธรรมไทย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544, หน้า 16) ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้บรรจุนาฏศิลป์ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยมุ่งหวังเพื่อพัฒนาผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ความเป็นมาของรูปแบบ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและรากฐานทางวัฒนธรรม ตระหนักในคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในศิลปะ สามารถค้นพบศักยภาพของตนเอง มีจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในการพัฒนาตนเอง และแสดงออกได้อย่างสร้างสรรค์ เกิดสมาธิในการทำงาน มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544, หน้า 2)

การเรียนการสอนทางนาฏศิลป์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมิใช่มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสุนทรียภาพและชื่นชมในศิลปะเท่านั้น แต่ต้องมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ผลงานได้ ในปัจจุบันการเรียนการสอนทางนาฏศิลป์ ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายได้ ทั้งนี้เพราะครูผู้สอนใช้วิธีการสอนที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางใช้วิธีการถ่ายทอดที่จำทำให้ผู้เรียนเคยชินต่อการทำตาม เชื่อฟัง นั่งนิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 3 - 4) โดยเฉพาะการฝึกปฏิบัตินาฏศิลป์ตั้งแต่สมัยโบราณ ผู้ถ่ายทอดมีจุดหมายให้ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับความรู้จากครูอาจารย์แต่เพียงอย่างเดียว (พจน์มัลย์ สมรรถบุตร, 2538, บทคัดย่อ) ดังผลการวิจัยเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการสอนนาฏศิลป์ไทยในวิทยาลัยนาฏศิลป์พบว่ารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ไทยภาคปฏิบัติใช้วิธีการเลียนแบบเป็นหลัก และปฏิบัติสืบทอดกันมาแต่โบราณ โดยถือว่าเป็นหลักการสอนที่ดีที่สุด (อุษา สบถุภย์, 2536, บทคัดย่อ) ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์เท่าที่ผ่านมาเน้นการเรียนจากครูเป็นสำคัญครูผู้สอนจะเป็นแม่แบบให้ผู้เรียนเลียนแบบด้วยความเชื่อว่าการสอน โดยครูเป็นแม่แบบจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องสวยงาม ผู้เรียนจึงต้องพยายามเลียนแบบครูให้ได้ทั้งหมดจึงไม่เอื้อต่อการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์เป็นเหตุให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและไม่สนใจต่อการเรียน (โสภา กิมวงศ์โก, 2533, หน้า 3) ผู้เรียนขาดการส่งเสริมทางด้านความคิดสร้างสรรค์และไม่ชอบวิชานาฏศิลป์ (บุญสม สุขุมลย์พงษ์,

ไปประยุกต์ใช้ก็จะช่วยส่งเสริมการฝึกพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นอย่างดี (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ, 2537, หน้า 123 - 124) ซึ่งในงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า โอภาส บุญครองสุข (2536, หน้า 92) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบคะแนนความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยการทำกิจกรรมกลุ่มและรายบุคคลพบว่าผู้เรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาที่ทำกิจกรรมกลุ่มมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่ทำกิจกรรมรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิรัตน์ คุ่มคำ (2535, หน้า 87) พบว่านักเรียนที่เรียนวิชาศิลปะศึกษาด้วยกระบวนการแบบผสมมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น และ รูปทอง ศรีทองท่วม (2538, หน้า 90) พบว่าเด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่เน้นทักษะทางดนตรีมีความคิดสร้างสรรค์มากกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมการเคลื่อนไหวขั้นอนุบาล นอกจากนี้ ประพนธ์ พิสัยพันธ์ (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการฝึกการรับรู้เชิงสุนทรียะที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่าผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความคิดสร้างสรรค์โดยรวมสูงขึ้นหลังจากได้รับการฝึกการรับรู้เชิงสุนทรียะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และวิชา การศิริ (2541, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้วิธีทัศน์และกิจกรรมสร้างสรรค์แบบต่อเนื่องภาพมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และดิลก ดิลกานนท์ (2534, บทคัดย่อ) ได้ทดลองใช้แบบฝึกทักษะการคิดที่สร้างขึ้นพบว่าแบบฝึกมีประสิทธิภาพในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าผู้เรียนที่ใช้แบบฝึกทักษะการคิดจะมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สูงกว่าผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้แบบฝึกการคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ไม่ว่ากับกลุ่มผู้เรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาแบบประชาธิปไตยหรือแบบอดตาดิปไตยหรือกับกลุ่มผู้เรียนที่มีระดับความอยากรู้อยากเห็นสูง ปานกลาง หรือต่ำก็ตาม นอกจากนี้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ยังส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ดังที่ นันทพร พ่องพุฒิ (2541, บทคัดย่อ) พบว่าผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนวิชาศิลปะไทยจากการสอนโดยใช้สื่อแผ่นภาพโปสเตอร์แบบซ้อนภาพประกอบเทพเสียงอยู่ในระดับสูงกว่าส่วนความคิดสร้างสรรค์เชิงศิลปะเมื่อเรียนแล้วมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์เชิงศิลปะด้านความคิดคล่อง คิดยืดหยุ่น คิดริเริ่มและคิดละเอียดลออสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 ในการพัฒนารูปแบบการสอนนาฏยสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ อุษา สบอุภัย (2545, บทคัดย่อ) พบว่านักศึกษาที่เรียนโดยรูปแบบการสอนที่สร้างขึ้นมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่า นอกจากนี้ Carpentier (1987, p. 147) พบว่าการตอบสนองโดยใช้จินตนาการของตนเองต่องานศิลปะทำให้สามารถสร้างงานศิลปะได้อย่างมีความคิดสร้างสรรค์และการวิเคราะห์งานศิลปะมีส่วนทำให้เกิดความซาบซึ้งในศิลปะ และ Osbourn (1988, p. 532) พบว่าบุคลิกภาพประสบการณ์การศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความงาม ความเหมือนและความแตกต่างของจังหวะความสอดคล้องคล้ายคลึงสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดประสบการณ์ความพึงพอใจเชิงสุนทรียะและก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

2536, หน้า 4 - 5) ในการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ยังมีครูผู้สอนอีกหลายท่านคงจัดให้มีกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเก่า ๆ โดยบอกกฎเกณฑ์ให้ผู้เรียนทำหรือลอกเลียนแบบท่าทางของครูที่สาธิตให้ผู้เรียนดูทำให้ผู้เรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเองและเกรงว่าจะผิดไปจากแบบแผนที่ครูสอน (อดิพร สุขสมนิตย์, 2543, หน้า 2) นอกจากนี้การสอน โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติตามครูผู้สอนอย่างเคร่งครัดโดยไม่ให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถและศักยภาพของตนเองไม่ให้ซักถามหรือแสดงความคิดเห็น ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมย่อมส่งผลให้ผู้เรียนเกิดเจตคติทางลบต่อการเรียนนาฏศิลป์ (นัยวรรณะดี, 2539, หน้า 2) ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับและให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนน้อยมาก มุ่งเน้นแต่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายขาดความสนุกสนานในการเรียน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ ผู้เรียนจึงไม่สนใจการเรียนเพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียน (บุษกร พรหมหล้าวรรณ, 2549, หน้า 2)

ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามแนวทางการจัดการศึกษาครูต้องปรับพฤติกรรมการสอน ผู้เรียนต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียน จากเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ, 2544, หน้า 139) โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออกทั้งในการปฏิบัติและการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเองมากที่สุดเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองได้เต็มตามศักยภาพและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 (มาตรา 22) เน้นความสำคัญความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสม (มาตรา 23) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิดประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยให้ผู้เรียนเรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็นทำเป็นและผสมผสานสาระความรู้ โดยครูผู้สอนจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543, หน้า 25 - 29)

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่บุคคลมีความสามารถคิดและสร้างสรรค์ผลงานในแนวแปลกใหม่ ซึ่งในสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์นั้นมีเทคนิคและวิธีการที่สามารถทำได้หลายวิธีเช่นวิธีการระดมพลังสมอง เทคนิคเชื่อมโยงสัมพันธ์โดยใช้การเปรียบเทียบเทคนิคการสอนให้คิดประดิษฐ์ การใช้แบบฝึกวาดภาพทักษะทางศิลปะ การใช้จินตนาการจากการเรียนรู้ในเรื่องของนาฏศิลป์ จากการมีประสบการณ์จากการสังเกตการณ์ชมการแสดง หากได้นำเทคนิคเหล่านี้

จากเหตุผลข้างต้นแสดงว่าคุณลักษณะความคิดสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อผู้เรียนสาระนาฏศิลป์อย่างยิ่ง จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ศิลปะด้านนาฏศิลป์ไม่หยุดนิ่ง รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในด้านการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยด้านนาฏศิลป์ และสามารถสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์ที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

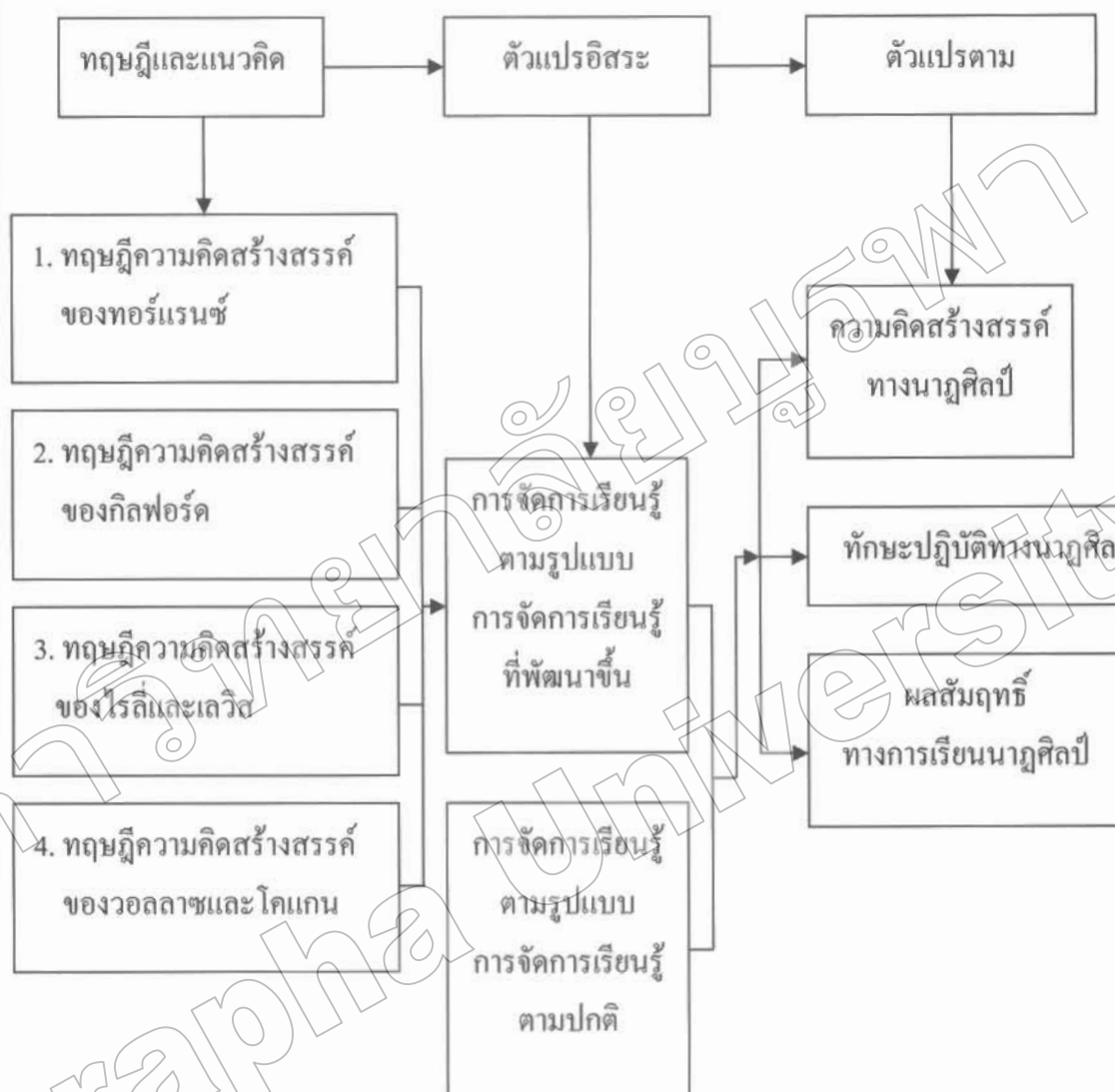
1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนสาระนาฏศิลป์ในระดับช่วงชั้นที่ 2
3. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ ดังนี้
 - 3.1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ
 - 3.2 เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ของผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ
 - 3.3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนาฏศิลป์ของผู้เรียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น กับกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ

สมมติฐานการวิจัย

ผู้เรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น มีความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนาฏศิลป์ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งมีกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์
2. ได้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ที่สามารถนำไปใช้ทดสอบลักษณะความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ของผู้เรียน
3. ผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางของรูปแบบนี้ จะมีการพัฒนาตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการปฏิบัติ และสามารถสร้างสรรค์ผลงานทางนาฏศิลป์ ทำให้เกิดชุดการแสดงนาฏศิลป์ในรูปแบบใหม่ที่สวยงาม

4. สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์และพัฒนาคุณลักษณะด้านความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสฤทธิดิเคชสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวน 504 คน

2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ให้เนื้อหาของสาระนาฏศิลป์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หน่วยการเรียนรู้กิจกรรมสร้างสรรค์ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระคือวิธีการจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น

3.1.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3.1.2 การจัดการเรียนรู้ตามปกติ

3.2 ตัวแปรตามได้แก่

3.2.1 ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์

3.2.2 ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์

3.2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนาฏศิลป์

นิยามศัพท์เฉพาะ

นาฏศิลป์ หมายถึง ศิลปะแห่งการละครและการฟ้อนรำรวมถึงการเคลื่อนไหวอริยาบทต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความหมายและอารมณ์ให้ผู้ชมรับรู้

ความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ หมายถึง ความสามารถในการคิดประดิษฐ์ ทำำด้วยตนเองที่แตกต่างไปจากของเดิม วัดได้จากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ซึ่งครอบคลุมใน 3 ด้าน คือ ด้านการเชื่อมโยงสัมพันธ์ ด้านการปรับปรุงหรือดัดแปลงจากทำำที่มีอยู่เดิม และด้านการจินตภาพและจินตนาการ

ทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ หมายถึง ความสามารถในการรำหรือการแสดงผลงานที่แสดงถึงความชำนาญจากการฝึกฝนทั้งด้านการคิดสร้างสรรค์และการปฏิบัติ ซึ่งวัดได้จากแบบวัดทักษะปฏิบัติทางนาฏศิลป์ที่สร้างขึ้นซึ่งครอบคลุมใน 3 ด้านคือ ด้านการเชื่อมโยงสัมพันธ์ ด้านการปรับปรุงหรือดัดแปลงจากทำำที่มีอยู่เดิม และด้านการจินตภาพและจินตนาการ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางนาฏศิลป์ หมายถึง ความรู้ทางด้านทฤษฎีและด้านการปฏิบัติของกลุ่มทดลองที่ได้จากการทดสอบหลังการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามจุดประสงค์การเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ หมายถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทางนาฏศิลป์ที่มุ่งเน้นการฝึกคิดประดิษฐ์ท่ารำในกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ ฝึกการเคลื่อนไหวอย่างอิสระโดยใช้สื่อกระตุ้นจากสิ่งที่เห็น ได้ยิน เชื่อมโยงสัมพันธ์กับการจินตภาพและจินตนาการ

จินตภาพ หมายถึง ภาพที่เกิดจากความนึกคิด ความจำ หรือที่คิดว่าควรจะเป็นเช่นนั้น เป็นการสร้างภาพในสมอง หรือนึกคิดเป็นภาพ เกิดจากการกระตุ้นความคิดจินตนาการ โดยไม่มีเหตุการณ์หรือสิ่งของใดให้เห็นในขณะนั้น อาจเกิดจากประสบการณ์เดิม ความเคยชินและความคิดสร้างสรรค์ด้วย อันจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานใหม่ได้

จินตนาการ หมายถึง การสร้างภาพขึ้นในจิตใจเป็นความคิดในสิ่งที่ยังไม่ได้เกิดขึ้น และอาจเป็นไปได้ยากหรือเป็นไปได้เลยแต่อาจเกิดเป็นจริงขึ้นมาได้ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการคิดเริ่มต้นในความคิดเพื่อสร้างผลงานต่าง ๆ ขึ้นที่นำไปสู่การค้นพบหรือสร้างสรรค์ผลงานใหม่ได้